

РӯЗИ МОДАР ХУҶАСТА БОД!

ИНСОН, ҲУҚУҚ ВА ОЗОДИҲОИ Ӯ АРЗИШИ ОЛӢ МЕБОШАНД

МИНБАРИ

ҲУҚУҚШИНОС

НАШРИЯИ ФАКУЛТЕТИ ҲУҚУҚШИНОСИИ ДМТ * * * * № 3 (57) 7-УМИ МАРТИ СОЛИ 2017, СЕШАНБЕ

Нақши модарону занон дар таҳким ва рушди ҷомеа, бунёди оилаи хушбахт, таълиму тарбияи фарзандон ва афзоиши эътибори хонадон ниҳоят муҳимму арзишманд мебошад.

Имрӯзҳо бонувони кишварамон баробари мардон номуси ватандориро ба дӯши худ гирифта, дар соҳаҳои мухталифи ҳаёти ҷомеа ва давлат ғайратмандона фаъолият доранд ва бо ташаббусҳои созандаи худ Тоҷикистони маҳбубамонро боз ҳам ободу зебо гардонда истодаанд. Онҳо бо меҳри модаронашон баланд бардоштани мақому манзалати хонадонро шараф ва номуси хеш мешуморанд ва бо самимият, лутфу муҳаббат ва садоқату шарофати худ номи зан – модарро муқаддас ва гиромӣ медоранд, бо дастони пурмеҳри худ навниҳолони соҳибмаърифат ва фарҳангдӯсту адабпарвари боғи маърифати миллат,

яъне созандагони ояндаи неки давлат ва ҷомеаро ба камол мерасонанд.

Занону модарони мо бо дастони пурмеҳри худ ниҳоли ишқу муҳаббат, меҳру садоқат, саховату асолат ва илму маърифатро парвариш мекунанд ва қалби поки онҳо ҳамеша барои оромӣ осуда ва пояндаву устувор нигоҳ доштани оила, ҷомеа ва давлат метапад.

Имрӯз ҷомеаи Тоҷикистон дар симои зан на танҳо модар, хоҳар ва ҳамсар, балки сиёсатмандони шинохта, донишманди асил, сарвари муваффақ, соҳибкори саховатпеша, табиби ҳозиқ, корманди покқичдони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, ҳомии Ватан, бинокори номдор, мураббии наслҳо ва ҳамшираи меҳрубонро мебинанд, ки ин мояи ифтихори ҳар яки мову шумо мебошад.

ЭМОМАЛӢ РАҲМОН

Дар ин шумора: СЕМИНАРҲОИ ИЛМӢ-НАЗАРИЯВӢ ДАР ФАКУЛТЕТ

Саҳ. 2

ВОПРОСЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ВСЕОБЩЕГО ДОСТУПА К ВОДЕ И САНИТАРИИ В ТАДЖИКИСТАНЕ

Саҳ. 3

САНО БОДО БА ЗАНҶОЕ, КИ МАРДАНД!

Саҳ. 4

ТАВЗЕҶОТ ДАР ҲУҚУҚИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ ХУСУСӢ

Саҳ. 6

СОЛИ ҶАВОНОН – МАСЪУЛИЯТИ БЕШТАР

Саҳ. 7

МИНБАРИ
ҲУҚУҚШИНОС

Муассис:
факултети
ҳуқуқшиносии ДМТ
www.law.tnu.tj

Сармуҳаррир:
**Ҷаҳонгир
САЪДИЗОДА**
jahon_1967@mail.ru

Муовини сармуҳаррир:
Исмоил ШАРИФЗОДА

Муҳаррир:
Бобоҷон НАИМЗОДА

Тарроҳ:
Акмал ШАРИПОВ

ҲАЙАТИ ТАҲРИРИЯ:
Раҳмон Д.С.

номзади илмҳои ҳуқуқшиносии,
дотсент, декани факултети ҳуқуқшиносии,

Сафарзода Б.А.,
профессори кафедраи ҳуқуқи
инсон ва ҳуқуқшиносии
муқрриваӣ,

Маҳмудов И.Т.,
мудир кафедраи ҳуқуқи судӣ
ва назорати прокурорӣ,

Абдуллоев П.С.,
муовини декан оид ба илм ва
робитаҳои байналмилалӣ,

Камолзода И.И.,
дотсенти кафедраи
назария ва таърихи давлат
ва ҳуқуқ,

Сулаймонов Ф.С.,
дотсенти кафедраи ҳуқуқи
байналмилалӣ

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

Ватанзода М.М.,
ёрдамчи Президенти ҶТ
оид ба масъалаҳои ҳуқуқӣ,

Саид Нуриддин Саид
вазири маориф ва илми ҶТ,
профессор,

Имомзода М.С.,
ректори ДМТ,
академики АИҶТ,

Тоҳиров Ф.Т.,
академики АИҶТ,
Маҳмудзода М.А.

раиси Суди Конституционии
ҶТ, академики АИҶТ,
Раҳимзода М.З.

директори Маркази миллии
криминалӣ назди Президенти
ҶТ, профессор,

Диноршоев М.,
академики АИҶТ,
Насриддинзода Э.С.

профессори кафедраи
назария ва таърихи давлат
ва ҳуқуқ,

ШАРТҶОИ ҚАБУЛИ МАВОД:

Дастнавис қабул карда
намешавад.

Мавод бояд бо ҳуруфи
Times New Roman Tj 14
ҳуруфчинӣ шуда бошад.

Рӯзнома на ба ҳама анде-
шаи муаллифони мувофиқ аст
ва ақриди мухталифро ба
хотири риояи чандандешӣ
ба таъби мерасонад.

Рӯзнома дар Вазорати
фарҳанги ҶТ тақти №0336/ра
аз 18-уми марти соли 2016
ба қайд гирифта шудааст.

Нишони идора: ш. Душанбе
Бун. Ҳисорак, Шаҳраи
Донишҷӯён, факултети
ҳуқуқшиносии ДМТ.

Телефон: 985-38-38-67,
900-55-51-07, Теъдод: 1000

Навбатдори шумора:
Исмоил Шариғзода

СЕМИНАРҶОИ ИЛМӢ-НАЗАРИЯВӢ ДАР ФАКУЛТЕТ

Бахши илми факултет тасмим гирифтааст, ки ташкил ва баргузори семинарҳои илмӣ - назариявиро вусъат бахшад. Ин аст, ки пайваста дар факултет семинар ва дигар ҷамъомадҳои илмӣ доир мегарданд. Чунончи, санаи 18-уми феввали соли 2017 дар заминаи кафедраи ҳуқуқи байналмилалӣ семинари илмӣ-назариявии устодони ҷавони кафедраи мазкур баргузор гардид. Семинари илмӣ-назариявиро декани факултети ҳуқуқшиносии, номзади илмҳои ҳуқуқшиносии, дотсент Раҳмон Д.С. ифтитоҳ намуда, зарурят ва аҳамияти баргузори ҷамъомадро ба ҳозирин шарҳу тавзеҳ дод.

Дар семинари мазкур устодон ва аспирантони ҷавон, аз ҷумла муаллими калон Салихов З.И. дар мавзӯи «Ҷамлу нақли байналмилалӣ ҳавоии борҳо: масоил ва роҳи ҳалли онҳо», ассистентон Қодиров Н.А. дар мавзӯи «Одати байналмилалӣ ҳамчун сарчашмаи ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ дар ҶТ: масоили назариявӣ ва амалӣ», Саломов И.И. дар мавзӯи «Тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ дар ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ: мушкилот ва роҳи ҳалли он», Раҳмонзода Ш.К. дар мавзӯи «Проблемаҳои ҳифзи муҳити зист дар ҳуқуқи байналмилалӣ ва роҳи

ҳалли он» ва аспирант Абдуллозода Ёқуб дар мавзӯи «Мафҳум ва ташаккули ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ дар ҶТ» бо маърузаҳо баромад намуданд.

Оид ба маърузаҳои пешниҳодгардида муҳокимаҳои тӯлонӣ сурат гирифтанд. Аз ҷумла баъди баромади ҳар як маърузачӣ устодон Абдуллоев П.С., Маҳмудов И.Т., Сангинов Д.Ш., Қурбонوف Қ.Б., Қодирқулов Х.Р., Су-

лаймонов Ф.С., Идиев Ф.Ф., Камолзода И.И., Шарипов Т.Ш., Сафарзода А.И. ва дигарон андешаҳои худро иброз намуданд.

Дар фарҷом иштирокчиён аз ҷараёни чорабини мазкур таассуроти мусбат бардошта, баргузори чунин семинарҳои илмӣ-назариявиро иқдоми неке баҳри рушд ва тақмили илмии олимони ҷавон арзёбӣ намуданд.

Ҷамзамон, таърихи 25-уми феввали соли 2017 дар факултети ҳуқуқшиносии бо ташаббуси кафедраи забонҳои хориҷӣ семинари илмӣ баргузор гардид. Ҷадаф аз баргузори семинари мазкур тақмили роҳу усулҳои омӯзиши забонҳои хориҷӣ аз ҷониби устодон ва донишҷӯён ба ҳисоб рафта, иштирокчиён бо маърузаҳои илмӣ баромад намуданд.

Ҷамъомадро бо сухани ифтитоҳӣ муовини декан оид ба илм ва равобити байналмилалӣ Абдуллоев П.С. ҳусни оғоз бахшида, дар ҳусуси зарурят ва аҳамияти баргузори семинари мазкур ибрози андеша намуд. Қайд карда шуд, ки барои ҳуқуқшиносии муосир ошно будан аз забонҳои хориҷӣ роҳест баҳри расидан ба ҷадаф ва мақсадҳои миллии давлатамон.

Сипас иҷроқунандаи вазифаи мудир кафедраи забонҳои хориҷӣ дотсент Камолзода И.И. ҳозиринро бо муҳтавои барномаи семинар ошно намуда, таъкид бар он дошт, ки маърузачиён бо махсусиятҳои рисолаҳои илмиашон, ки воқеан баҳри тақмили василаҳои забонмӯзӣ аҳ-

мият доранд, ба ҳозирин маълумот пешкаш созанд.

Ҷамин тариқ, дар риштаҳои гуногуни василаҳои забонмӯзӣ аз ҷониби устодони кафедра Қараонов М., Шарипов З., Назарова М., Зайнидинов С. ва Газиёва Х.Х. маърузаҳо пешниҳод гардид, ки ҷанбаҳои илман асоснокӣ он мавриди таҳлилу баррасии иштирокчиёни семинар қарор гирифтанд.

Дар охир музокира сурат гирифт, ки устодон Маҳмудов И.Т., Қурбонов Қ.Б., Афзалӣ М.К., Шоинбеков О., Сангинов Д.Ш. назари хешро оид ба маърузаҳо баён намуданд. Таъкид карда шуд, ки воқеан доништани забон барои ҳуқуқшинос маҳаки муҳим ба ҳисоб рафта, аз устодон ва донишҷӯён қобилияти донишандӯзии муташаккилро талаб мекунад.

Масъули саҳифа: Иззатулло МАҲМУДОВ, Эмомалӣ МИРАЛӢ

ВОПРОСЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ВСЕОБЩЕГО ДОСТУПА К ВОДЕ И САНИТАРИИ В ТАДЖИКИСТАНЕ

(К принятию резолюции ГА ООН Международное десятилетие действий «Вода для устойчивого развития, 2018-2028 годы»)

Раджабов С.А.
заведующий отделом
международного права
Института философии,
политологии и права
имени А.Баховаддинова
АН РТ, профессор

Чистая и доступная вода для всех является неотъемлемой частью мира, в котором мы хотели бы жить. Запасов пресной воды на планете вполне достаточно для того, чтобы достичь этой мечты. Но из-за непродуманной экономики и слабой инфраструктуры каждый год миллионы людей, большую часть из которых составляют дети, умирают от болезней, связанных с неадекватными водоснабжением, санитарией и гигиеной.

По данным ООН для более чем 40 процентов мирового населения проблема нехватки воды является актуальной и, по прогнозам, будет обостряться. В настоящее время более 1,7 миллиарда людей живут в бассейнах рек, где водопотребление превышает возможности пополнения запасов воды. 2,4 миллиарда человек не имеют доступа к основным санитарным услугам, таким как туалеты или оборудованные выгребные ямы. Более 80 процентов сточных вод, образующихся в результате деятельности человека, сбрасываются в реки или моря без какой-либо очистки. Ежедневно около тысячи детей умирают от поддающихся профилактике диарейных заболеваний, вызванных проблемами в сфере водоснабжения и санитарии.

Нехватка воды, плохое качество воды и неадекватные санитарные условия негативно сказываются на продовольственной безопасности, выборе средств к существованию и возможно-

сти получения образования для бедных семей по всему миру. К 2050 году почти каждый четвертый житель планеты будет, скорее всего, жить в стране, испытывающей хроническую или периодическую нехватку пресной воды.

В деле решения глобальных проблем по обеспечению всеобщего доступа к воде и санитарии ведущее место занимают инициативы Основателя мира и национального единства – Лидера нации, Президента Республики Таджикистан уважаемого Эмомали Рахмона. Как известно, на 55-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН по инициативе Республики Таджикистан 2003 год был провозглашен Международным Годом Пресной Воды. Подчеркивая важность данной инициативы, Таджикистан, как автор резолюции, провел Душанбинский международный форум по пресной воде с 29 августа по 1 сентября 2003 года при поддержке ведущих международных организаций и специализированных агентств. В дальнейшем Таджикистан обращался к ООН с предложением объявить 2005-2015 гг. – Международной декадой под девизом «Вода для жизни». Республика Таджикистан на Всемирном водном форуме в Стамбуле в марте 2009 г. выступила с инициативой объявления 2013 г. Международным годом сотрудничества по водным вопросам.

Инициатива о провозглашении Международного десятилетия действий «Вода для устойчивого развития» была выдвинута впервые Президентом Республики Таджикистан Эмомали Рахмоном в ходе 7-го Всемирного Водного Форума, который состоялся в апреле 2015 года в Республике Корея.

Выступая на Водном форуме Президент РТ подчеркнул, что «...современные глобальные вызовы и угрозы, включая финансово-экономические кризисы, рост населения, изменение климата, учащение стихийных гидрометеорологических явлений, нехватка воды и, как результат, возрастающий уровень бедности, рост инфекционных заболеваний, детской и материнской смертности, все еще требуют мобилизации наших усилий и принятия соответствующих мер в этой сфере».

В этой связи Президент РТ предложил, чтобы на смену завершающемуся Международному десятилетию действий «Вода для жизни», 2005-2015 годы было подготовлено новое Десятилетие, которое станет солидной платформой и будет содействовать координации и поощрению всех усилий для решения вопросов и проблем, связанных с водными ресурсами. Кроме того, новое Десятилетие призвано продолжить незавершенное дело Международного десятилетия действий «Вода для жизни, 2005-2015», обогащая его новыми мерами и усилиями по достижению Целей устойчивого развития.

Генеральная Ассамблея ООН 21 декабря текущего года приняла резолюцию A/RES/71/222 под названием Международное десятилетие действий «Вода для устойчивого развития, 2018-2028 годы», представленную Республикой Таджикистан в соавторстве с 177 странами членами ООН. В связи с этим Председатель Генеральной Ассамблеи ООН Питер Томсон и Генеральный секретарь ООН Пан Ги Мун направили поздравительные письма на имя Основателя мира и национального единства – Лидера нации, Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона.

В рамках реализации Шестой Цели развития тысячелетия по устойчивому развитию в г. Душанбе, с 9 по 11 августа 2016 г. состоялся Международный симпозиум под названием: «Обеспечение всеобщего доступа к воде и санитарии», на котором приняли участие свыше 700 высокопоставленных представителей из 90 стран мира, 47 международных и региональных организаций, в том числе ООН и 17 её структур, ШОС, СНГ, Организации экономического сотрудничества, Всемирного банка, МККК и др.

В своем выступлении на международном симпозиуме Президент Республики Таджикистан Эмомали Рахмон подчеркнул, что эта цель, наряду с акцентом на важность обеспечения всеобщего доступа к питьевой воде и санитарии, охватывает вопросы качества воды, повышения эффективности водопользования, вне-

дрения интегрированного управления водными ресурсами, охраны водных экосистем, а также расширения водного сотрудничества и партнерства.

В частности, на этом симпозиуме представители Кыргызстана и Таджикистана выступили с заявлениями о том, что эти республики располагают наименьшим доступом к питьевой воде на душу населения в год. В качестве доказательства они привели данные специализированного учреждения ООН - Продовольственной и сельскохозяйственной организации (ФАО). Согласно статданным ФАО ООН, Кыргызстан и Таджикистан среди государств Центральной Азии располагают наименьшим доступом к питьевой воде на душу населения в кубических метрах в год, несмотря на то, что являются зонами формирования водных ресурсов в регионе. Поэтому эти государства в ходе реализации нового Международного десятилетия действий «Вода для устойчивого развития, 2018-2028 годы» должны разрабатывать свои национальные политики, программы и приоритеты в области обеспечения доступа к питьевой воде и развития инфраструктуры водоотведения.

Для Таджикистана, имеющего ограниченные земельные ресурсы, в процессе укрепления устойчивого экономического и социального роста, в особенности в части снижения уровня бедности, обеспечения продовольственной и энергетической безопасности, а также расширения отраслей промышленности и сельского хозяйства, рациональное использование водных запасов имеет фундаментальное значение. Поэтому, в Национальной стратегии развития Таджикистана до 2030 г., вопросам управления водными ресурсами уделено достойное внимание. Среди них – уменьшение загрязнения среды обитания, повышение уровня управления экосистемами, сохранение биоразнообразия, недопущения деградации земель, учет уязвимости к последствием изменения климата, утилизации бытовых отходов и ликвидации неравенства в доступе к безопасным системам питьевого

водоснабжения, санитарии и гигиены.

Повышение доступности систем питьевого водоснабжения, санитарии и гигиены в Национальной стратегии развития Таджикистана до 2030 г. определено как одно из основных приоритетных направлений действия в целях создания комфортной среды для жизни.

Данное приоритетное направление действий в области повышения доступности систем питьевого водоснабжения, санитарии и гигиены включает следующую подсистему мер:

- формирование системы нормативных правовых и программных разработок по управлению системой питьевого водоснабжения, санитарии и гигиены с фокусом на потребности женщин и девочек, а также лиц, находящихся в уязвимом положении;

- разработка и продвижение инвестиционных программ для финансирования строительства/реабилитации систем водоснабжения и водоотведения, внутрихозяйственных водопроводных сетей и скважин, расширения городских сетей водоснабжения;

- расширение международного сотрудничества и поддержки в укреплении национального потенциала в области водоснабжения и санитарии (в том числе сбора дождевой воды, опреснения воды, повышения эффективности водопользования, обработки сточных вод и применения технологий утилизации и повторного использования);

- усиление мер по повышению санитарно-гигиенического образования.

Таким образом, благодаря историческим инициативам Основателя мира и национального единства – Лидера нации, Президента Республики Таджикистан уважаемого Эмомали Рахмона в области водных ресурсов и осуществлению вышеназванной подсистемы мер, предусмотренной Национальной стратегией развития Таджикистана до 2030 г., наша страна создаст комфортную среду для жизни и войдет в лидирующую группу стран мира по доступности к питьевому водоснабжению, воде и санитарии.

Азизкулова Галина Сулаймоновна 17 апрели соли 1959 дар шаҳри Панҷакент дар зодгоҳи Рӯдакиву Лоиқ чашм ба олами ҳастӣ кушодааст. Ӯ таҳсили ибтидоиро дар мактаби №1-и зодгоҳаш гирифтааст. Баъди бо баҳои аъло хатм намудани мактаби миёна ҳуҷҷатҳояшро ба факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи давлатии ба номи В. И. Ленин (айни ҳол ДМТ) супорида, соли 1981 онро бо муваффақият ба анҷом расонидааст. Аз соли 1981 то имрӯз дар кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ қору фаъолият намуда истодааст.

Барои хизматҳои шоёнаш дар соҳаи маориф ва илм бо унвони Аълочии маорифи ҶТ ва Медал «Барои меҳнати шоиста» сарфароз гардонид шудааст.

САНО БОДО БА ЗАНҶОЕ, КИ МАРДАНД!

Сано бодо ба занҷое, ки марданд, Баёзи зиндагиро байти фарданд. Ба номардон бидода дарси марди, Даме ҳусни заниро кам накарданд. Рисолати созандаи занро кайҳост, ки ҷомеа эътироф намудааст, зеро зан тарбиятгар, роҳнамо ва рӯҳияи баланди ҷомеа мебошад. **Мақолаи мазкур ба ҳаёт ва фаъолияти яке аз занҷое бахшида шудааст, ки 36 соли ҳаёти худро ба факултети ҳуқуқшиносии ДМТ бахшидаву барои омода намудани кадрҳои баландихтисоси ҳуқуқшинос саҳми намоёни худро гузошта ва онҳоро дар рӯҳияи ватандӯстиву адолатпарастӣ тарбия намудааст. Ин бонуи адолатпеша муаллимаи кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Азизкулова Галина Сулаймоновна мебошад.**

Идораи рӯзномаи «Минбари ҳуқуқшинос» тасмим гирифт, ки дар арафаи иди модарон – 8 март бо дотсент Азизкулова Галина Сулаймоновна мусоҳиба анҷом диҳад, ки фишурдаи онро пешкаши хонандаи гиромӣ месозем.

- Муаллимаи азиз, сараввал мехостем Иди модаронро ба шумо шодбош гӯем ва бахшида ба ин ҷашни фархунда каме бо шумо суҳбат ораста бошем.

- Ташаккури зиёд, аз фурсати муносиб истифода бурда, қаблан ҳамаи модарон ва бонувони азизро ба муносибати рӯзи идашон табрику таҳният меғӯям ва барои онҳо сиҳативу саломатӣ, хонаи обод ва хушбахтиро танманно менамоям.

- Муаллимаи азиз, каме оид ба қадамҳои нахустине, ки барои ноил шудан ба ин мақсадҳои муваффақи худ гузоштаед, маълумот медиҳед.

- Соли 1976 баъд аз хатми мактаб ҳуҷҷатҳоямро ба факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи давлатии ба номи В. И. Ленин (айни ҳол ДМТ) супоридам. Дар он солҳо ба ин факултет дохил шудан ва таҳсил намудан бисёр мушкил буд. Ман, ки бо баҳои аъло мактаби миёнаро хатм намуда будам, имтиҳонҳои дохилшавиро бо муваффақият супоридам ва худӣ ҳамон сол донишҷӯи шуъбаи рӯзонаи факултети ҳуқуқшиносӣ гардидам. Мо дар гуруҳи русӣ таҳсил мекардем. Дар гуруҳи 25 нафар донишҷӯ таҳсили илм мекард. Устодони мо бисёр шахсиятҳои маъруф, хоксор ва донишманд буданд, аз ҷумла Очилбой Усмонов, Раҳмон Ҷабборов, ки барои мо дарс меғуфтанд. Соли 1981 аллакай ман соҳиби маълумоти олии ҳуқуқшиносӣ гардидам.

Инсон, ки дониш дорад дар ҳақ давру замон хор намегардад, зеро илму дониш ин сипари инсон аст:

**Моле, ки зи ту кас
настонад илм аст,
Чизе, ки туро ба ҳақ
расонад, илм аст.
Ҷуз илм талаб макун ту
андар олам,
Чизе, ки туро зи ғам раҳонад
илм аст.**

- Факултети ҳуқуқшиносӣ дар зиндагии шумо чӣ нақш дорад?

- Як саволе пешниҳод кардед, ки агар тамоми суханони беҳтаринро истифода барам ҳам наметавонам суханони дар дилам бударо ба шумо расонам.

Ҳаёти ман, зиндагии ман, хонаи ман ҳамин факултет аст ва ҳамаи донишҷӯён фарзандони ман мебошанд. Ман тамоми донишро, ки дар муддати таҳсил ва ё таҷрибаи зиндагӣ ба даст овардаам, барои факултет бахшидам. Дафтарчаи меҳнати ман аз ҳамаи факултет дигар ба ягон мақомот ё корхонаи дигар нарафтааст. Албатта, бояд қайд кард, ки дар дигар Донишгоҳҳо низ дарс медиҳанд, аммо нияти ба ягон корхонаи дигар ба қор ҷалб шуданро ҳатто накардаам.

Аз рӯзе, ки ман дар ин факултет таҳсил ва баъдан қорро оғоз намудам, ин оғози саҳифаҳои нави зиндагии ман аст, хотираҳои неки зиёд дорам аз ин даргоҳи илму маърифат. Аз ҷумла, солҳои донишҷӯиро, ки мо ба пахтачинӣ мерафтем ҳар як лаҳзаҳои он рӯзҳоро ба хотир овардан боиси болида гардидани табъи ман мешавад.

- Шумо аз чӣ ифтихор доред?

- Ман ифтихор аз он менамоям, ки ҳар як муваффақиятеро, ки то ба имрӯз ба даст овардаам, самараи меҳнати худӣ ман мебошад. Ман аз худам ифтихор менамоям, аммо аз худ қонеъ нестам. Ман бисёр афсӯс меҳӯрам аз он ки рисолаи доктории худро ҳиҷмоя накардам. Як дӯсти ман дар рӯзи зодрузаш, ки 60-сола гардид, субҳи ҳамон рӯз рисолаи докториашро ҳиҷмоя кард ва худӣ ҳамон бегоҳ бошад, 60-солагиашро бо пайвандонаш ҷашн гирифт. Аммо ҳар орзуеро, ки дар зиндагӣ амалӣ карда натавонистам, боярӣ дорам, ки фарзанди ягонаи ман амалӣ мекунад. Инсон ҳақ вақт бояд аз худ розӣ набошад ва аз пешравиаш ғофилгир набошад. Зеро ин боиси он мегардад, ки шахс дигар барои пешрави худ кӯшиш намекунад.

- Шумо дар боло фарзанди ягонаам қайд кардед, агар худӣ Шумо зид набошед, мо метавонем дар бораи ҳаёти шахсиятон каме доништа бошем?

- Албатта. Ман бо ҳамсабақи худ, ки дар факултет якҷоя таҳсил мекардем, оила барпо намудам. Соҳиби як духтар ва ду набераи дӯстрӯяк мебошам. Духтари ман хатмкардаи шуъбаи забони хитойии Донишгоҳи славянии Тоҷикистону Россия мебошад. Таҳсили аспирантураро дар Ҷумҳурии мардумии Чин гирифта, муддате низ дар ИМА таҳсил намудааст. Айни ҳол ду фарзанди хурдсол дорад. Ман то нисфирӯзӣ муаллимаи Донишгоҳ бошам, баъд аз нисфирӯзӣ библиографӣ буда, барои ба камол расонидан ва тарбияи солаҳои онҳо кӯшиш мекунам.

- Барои донишҷӯдухтарони факултет, ки мояи ифтихор ва симои

ин даргоҳ маҳсуб меёбанд, чи гуфтани доред?

- Зан бояд донишманд, дурандеш, наҷиба ва ҳалима бошад. Баъзеҳо ақида доранд, ки тарбия намудани фарзанд вазифаи ягонаи зан мебошад. Бале, ин воқеан дуруст аст, аммо бе иштирок дар ҳаёти ҷамъиятӣ зан наметавонад донишу малакаи худро ба ҷомеа муаррифӣ созад. Аз факултаи иқтисодӣ занро медонем, ки номаш Туҳфахон аст. Ӯ доктори илм буда, ду писар дорад. Онҳоро бо донишу тарбияи баланд ба камол расонида, дар баробари ин, ба зиёрати хонаи Худо низ мушарраф гардидааст ва ӯро ҳама «Ҳочихола» меғӯянд. Яъне ҳам дар қору фаъолият ва ҳам дар зиндагӣ муваффақ гардидааст.

Барои ҳамаи духтарони факултет орзуи хушбахтӣ ҳам дар ҳаёти шахсӣ ва ҳам дар қору фаъолиятшонро хоҳонам. Аз ҷиҳати дигар, ин барои зан бисёр мушкил буда, заҳмати зиёд ва ҳатто вақти бисёреро талаб мекунад. Масалан, баъзеи духтароне, ки факултети моро хатм карда, имрӯз дар мансабҳои баланди мақомотҳои ҳифзи ҳуқуқ қору фаъолият намуда истодаанд, то ҳол зиндагии шахсии худро ташкил накарданд. Албатта, вақте ки духтар судья, муфаттиш ё прокурор мешавад, писарон низ аз ӯ ҳазар мекунанд. (Меҳандад)

Касби ҳуқуқшиносӣ бисёр ҷиддитро талаб мекунад. Аз ин рӯ, ба духтарон гуфтаниам, ки нисбат ба касби интихобнамудаашон ҷиддӣ муносибат намоянд.

- Ташаккури зиёд барои як суҳбати самимӣ! Бори дигар Шумо ва дар

симои Шумо тамоми занони кишварро ба Рӯзи модар табрик менамоем.

- Саломат бошед.

Осор:

Цикл лекций по истории государства и права Республики Таджикистан. Душанбе, 1995. 170 с.

Хрестоматия по истории государства и права Таджикистана. Душанбе, 1998. 178 с.

Таърихи давлат ва ҳуқуқи халқи тоҷик. ҷ. 1. Душанбе, 2002.

Таърихи давлат ва ҳуқуқи халқи тоҷик. Ҷ. 2. Душанбе, 2003. 256 с.

Паҳншавии ислом дар Тоҷикистон. Душанбе, 2004

Таърихи халқи тоҷик (барои факултаҳои ғайриҳуқуқӣ). Душанбе, 2006. 180 с. ва ғ.

**Суҳбатро:
Савлат
ИЗЗАТУЛЛОЕВА
раиси шӯрои
духтарони
факултет,
донишҷӯи соли
3 (МБХ)**

- Оҳ модар! Модар аҷоиб зоте ҷастӣ ту, дар дунё насли инсон хушк шуда ме- рафт, агар меҳру муҳаб- бат ва меҳрубониҳои ту намебуд. Меҳр-меҳри туст, ишқ-ишқи туст, лутф- лутфи туст. Дигар ҳама чиз хазон дорад, фано до- рад, илло муҳаббати ту. Ту асрори ниҳони дили фарзандро бе гапу ҳарф мефаҳмӣ, зеро онро дар магзи ҷон парварда ба дунё овардӣ. Дили моён тапиданро аз дили ту, хуни моён ба рағҳо дави- данро аз хуни ту омӯхта- аст, фаҳмишу идрокро ту ба мо додаӣ.

Тоҷинисо АЗИЗСОДА
донишҷӯи соли 1

ДИЛ ДИЛИ МОДАР АСТ!

(БАХШИДА БА РҶЗИ МОДАР)

Ай модари меҳрубонам! Он гоҳ ки дафтари умрамро бо ангуштон ва- рақ мезанам, туро мебинам ва ҳарчи пештар меравам, туро бештар меби- нам, он ҷо дигар ҷуз ту ва ҷуз номи ту чизи дигаре нест.

Ҳар қадаре ки дар васф ва ман- залати модар сухан гӯем, ҳамон қадар кам аст. Дар ин миён меҳроҳем, маълумоте аз «Модарнома»- нависи беҳтарин дар дунё сухан гӯем.

Дар нимаи дуюми асри XIX бай- ни шоирон ва нависандагон озму- ни навиштани «Модарнома» эълон шуд. Дар ин миён аз ҳар давлат модарноманависони беҳтарин су- жаҳои худро пешниҳод намуданд. Яке мегуфт: «Модар ба хотири фар- зандаш худро ба оташ партофта- аст», дигаре мегуфт: «Модар ба хотири фарзандаш ба даҳони шер медарояд». Ҳамин тариқ, фикрҳои ҳама айни ҳам буд, ба ҷузъ Насим Азизӣ шоир ва нависанда аз Ҷумҳу- рии Туркия.

Насим Азизӣ суҷаеро пешниҳод намуд, ки диққати ҷамагонро ба худ ҷалб кард. Суҷаи пешниҳоднаму- даи ӯ чунин оғоз меёбад: «Пиразане пас аз фавти шавҳараш ягона пи- сар дошт. Писар ба ҳиндудухтаре ошиқ мешавад ва ба ӯ хонадор шудан меҳаҳад, аммо ҳиндудухтар дар назди писар се шарт мегузорад. Якум, бояд дар болои баҳр қасре сози то пи- санди ман ояд?! Писар назди мо- дараш меравад, модар ҳарчи ки аз шавҳараш ба мерос монда буд, ба писараш медиҳад, то хостаи духтар-

ро амалӣ кунад, писар қасро бино карда, назди духтар рафт, духтар шартӣ дуюмро пешниҳод намуд, бояд динатро иваз намуда, ба дини ҳиндӣ гузарӣ! Писар шартӣ дуюмро низ қабул кард. Ҳиндудухтар шартӣ сеюмро пешниҳод намуд! Бояд дили модаратро аз қафаси синааш канда ба ман орь! Писар ғамгин шуда, ба хона баргашт, намедонист, ки чи кор кунад, аз як тараф меҳри модарӣ, аз тарафи дигар ишқи ҳиндудухтар, дар дилаш аланга мезад, намехост дили модарашро конад ва намехост духтарро низ аз даст диҳад. Ҳамин тариқ, ба хулосае меояд, ки шартӣ сеюми духтарро иҷро мекунад. Шаб ҳангоми хоби модар бо табар ба қа- фаси синааш зада дили модарашро гирифта, самти хонаи духтар меда- вад, ба санге пешпо хӯрда, ба замин меафтад, дил аз дасташ ба дохили чангу хок меғалтад, дар ин миён аз дил садое меояд.

- Вой пойи писарам дард кард».

Мақсади ин навиштаҷот он аст, ки ҳарчанд дили модар дар қафаси синааш ҳам набошад, бо фарзандаш аст.

Қиссаи мазкур аз ҷониби шоир Эраҷ Мирзо ба назм дароварда шу- дааст:

ДИЛИ МОДАР

Дод маъшуқа ба ошиқ пайғом:
«Ки кунад модари ту бо ман чанг.
Ҳар кучо бинадам аз дур, кунад

Чеҳра пурчину ҷабин пурожанг,
Бо нигоҳи ғазаболуд занад
Бар дили нозуки ман тири хаданг.
Аз дари хона маро тард кунад,
Ҳамчу санг аз даҳани қалмосанг.
Модари сангдилат то зиндаст,
Шаҳд дар коми ману туст шаранг.
Нашавам яқдилу якранг туро,
То насозӣ дили ӯ аз хун ранг.
Гар ту хоҳӣ ба висолам бирасӣ,
Бояд ин соат беҳавфу даранг
Равию синаи тангаш бидарӣ,
Дил бурун орь аз он синаи танг.
Гарму хунин ба манаш бозорӣ,
То барад з-оинаи қалбам занг!»
Ошиқи беҳиради ноҳанҷор,
На, бал он фосиқи беисмату нанг.
Ҳурмати модарӣ аз ёд бибурд,
Маст аз бодаю девона зи банг.
Рафту модарро афғанд ба хок,
Сина бидриду дил овард ба чанг.
Қасди сарманзили маъшуқа намуд,
Дили модар ба кафаш чун норанг.
Аз қазо, хӯрд дами дар ба замин
В-андаке ранча шуд ӯро оранг.
Он дили гарм, ки ҷон дошт ҳанӯз,
Уфтод аз кафи он бефарханг.
Аз замин боз чу бархост, намуд
Паи бардоштани он оҳанг.
Дид, к-аз он дили оғушта ба хун
Ояд оҳиста бурун ин оҳанг
«- Оҳ, дасти писарам ёфт харош!
«Вой, пой писарам хӯрд ба санг!»

Идатон муборак,
модарон ва бонувони
азиз!

Беҳтарин неъмат ба дунё модар аст,
Шири покаш оби ҳавзи Кавсар аст.
Дар ду олам нест монандаш касе,
Офтоби сад ҳазорон кишвар аст.

ТАВЗЕҲОТ ОИД БА ТАРТИБОТИ ОММАВӢ ДАР ҲУҚУҚИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ ХУСУСӢ

Пайдоиши «тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ» дар илми ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ якраг баҳогузори нашудааст. Чунончи, профессор Г.К. Дмитриева падидаи «тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ»-ро дар асри XVII бо мактаби ҳуқуқи байналмилалии хусусии ҳоландӣ алоқаманд медонад. Профессор Ануфриева Л.П. бошад, пайдоиши ин категорияро ба асри XIV дар Рим мансуб медонад. Профессор Богуславский М.М. пайдоиши ин падида ба ибтидои асри XIX дар Франция вобаста менамояд.

Як гурӯҳ муҳаққиқон, аз қабилӣ Ю. Богатина ва А.Н.Стихина пайдоиши ин падида ба Рим алоқаманд намуда, онро мансуби асрҳои II ва III меҳисобанд.

Ба андешаи мо пайдоиши падидаи тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ бо пайдоиши давлат дар ҷомеаи инсонӣ рост меояд. Зеро моҳияти тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ дар татбиқи нагаштани ҳуқуқи хориҷӣ дар ҳудуди ин ҷо кишвари мустақил ифода мегардад.

Дар қонунгузориҳои ҶТ падидаи «тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ» гуногун арзёбӣ шудааст. Чунончи, дар моддаи 1197 Кодекси граждани ҶТ ин падида номи «Қайду шарт дар бораи тартиби оммавӣ» дорад. Дар Кодекси оилаи ҶТ (моддаи 177) он номи «маҳдудияти истифодаи ҳуқуқи оилавии хориҷӣ»-ро гирифтааст.

Чунин номгузори баҳсро ба вучуд меорад. Зеро мувофиқи мақсад мебуд, агар дар Кодекси граждани ҶТ (м.1197) вожаи «тартиб» бо «тартибот» иваз гардад. Дар Кодекси оилаи ҶТ (моддаи 177) ба падидаи тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ номи «маҳдудияти истифодаи ҳуқуқи оилавии хориҷӣ»-ро гузоштаанд, ки аз моҳияти падидаи мазкур васеъ мебошад. Зеро татбиқи ҳуқуқи хориҷӣ на танҳо дар асоси падидаи тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ, балки дар асоси падидаҳои меъёрҳои императивӣ, тарафайн, реторсия ва ғайра маҳдуд карда мешавад.

Дар қонунгузориҳои ҶТ падидаи тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ пазируфта шудааст, вале мафҳуми он пешниҳод нагаштааст. Дар Кодекси граждани ҶТ (моддаи 1197) ва Кодекси оилаи ҶТ (моддаи 177) асоси манъ ҷо маҳдуд кардани татбиқи ҳуқуқи хориҷӣ ин ҳолатҳое мебошанд, ки онҳо хилофи асосҳои тартиботи ҳуқуқи (тартиботи оммавии) ҶТ ҳастанд.

Дар Кодекси мурофиаи иқтисодии ҶТ (моддаи 235) муқаррар шудааст, ки ҳуқуқи хориҷӣ дар ҳолатҳое истифода бурда намешавад, ки он хилофи соҳибхитӣ ва бехатарии давлат бошад. Дар вақти истифодаи падидаи тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ имконияти татбиқи ҳуқуқи хориҷӣ истисно мегардад ва қонуни ҶТ истифода мешавад. Яъне падидаи тавзеҳот асос ва имкониятро барои татбиқи

ҳуқуқи ватанӣ фароҳам меорад то манфиату раванди муътадили ҷомеа ҳалалдор нагардад.

Дар илми ҳуқуқи ватанӣ роҷеъ ба мазмуни тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ назари ягона нест. Чунончи, профессор Ш.Менглиев асоси манъи татбиқи ҳуқуқи хориҷӣ-ро дар ҶТ бо назардошти муҳтавои моддаи 177 КО ҶТ ва моддаи 1197 КГ ҶТ – тартиботи ҳуқуқи медонад ва вожаи «тартиботи оммавӣ» ва «тартиботи ҳуқуқи»-ро дар як маъно истифода кардааст.

Дотсент Ф.С.Сулаймонов мазмуни ин падидаро васеъ баррасӣ кардааст ва ба он асосҳои сохтори давлат, асосҳои тартиботи ҳуқуқи ва қонунгузорию ворид намудааст.

Дар қонунгузориҳои дигар кишварҳо тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ якраг баҳогузори нашудааст. Масалан, дар собиқ ИҶШС категорияи тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ дар ҳолате истифода мешуд, ки татбиқи ҳуқуқи хориҷӣ ба сохти давлати шӯравӣ муҳолиф буд. Дар Чин манъи татбиқи ҳуқуқи хориҷӣ дар асосе, ки ба манфиатҳои оммавии Чин муҳолиф бошад, дар Белоруссия, Туркия, Украина, Австрия – асосан ба тартиботи ҳуқуқи муҳолиф будан, дар Ветнам дар ҳолати муҳолиф будан бо принципҳои асосии қонунгузорию, дар Олмону Гурҷистон муҳолиф будан ба принципҳои асосии ҳуқуқ, дар Озорбойҷон дар ҳолатҳое ки ба Конституция ва санадҳои

Исроил САЛОМОВ
ассистенти кафедраи
ҳуқуқи байналмилалӣ

ҳуқуқие, ки бо тариқи раъйпурсӣ қабул шудаанд, муҳолиф будани татбиқи ҳуқуқи хориҷӣ, тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ қабул мешавад.

Ҳамин тариқ, ҳар як кишвар истифодаи тавзеҳот оид ба тартиботи оммавиро вобаста ба ҳифзи манфиатҳои миллӣ роҳандозӣ мекунанд. Дар ҶТ асоси ҳуқуқи татбиқи ҳуқуқи хориҷӣ ин меъёрҳои коллизии ватанӣ ва созиши тарафҳо (иродаи мухторият) баромад менамояд. Вале дар ҳар ду маврид татбиқи ҳуқуқи хориҷӣ бо назардошт ва розигии ҳуқуқи ватанӣ (миллӣ) истифода карда мешавад, вале новобаста аз чунин ҳолат, боз тариқи истисно падидаи «тавзеҳот оид ба тартиботи оммавӣ» ҳамчун механизми ҳифзи тартиботи ҳуқуқи кишвар аз татбиқи ва оқибати нуговори ҳуқуқи хориҷӣ истифода мешавад.

Наргис ОХУНОВА
дастпарвари
факултети
ҳуқуқшиносӣ

Модар! Ҷамолу зиннати дунё. Ту дурре ҳастӣ ноёб ва қиматбаҳо, беҳтарин гавҳари олам, дурчи ҷамаи хонадонӣ. Дар дарёдилӣ, зӯрмандӣ лоқи ҷаҳони пуртароват, ҷаҳонро зебову раъно гардонидай, қасре ҳастӣ, ки кас худро дар он орому осуда ҳис мекунад, чашмае ҳастӣ доимо равон. Ту чӣ дунёи зебой, ки фарзандону чигарбандонатро тарбия намуда, баҳри нарехтани ашк аз дидагон шабҳо бедорхобӣ кашида, пайваста кӯшиш ва талаш мекунӣ, то ба гӯшашон алла гӯӣ.

Оҳ чӣ қадар пурқуввати пурбардорӣ модар. Ба ранҷҳои кашидаи ту ҳеч кас баробар шуда наметавонад. Ту сазовори ситоиш ҳастӣ.

БАҲОРИ ТУ ХАЗОН МАБОД!

Кӯдаке, ки омодаи таваллуд шудан буд, рӯ ба сӯйи Худованд карду пурсид: «Эй Худои хубу меҳрубонам, мегӯянд фардо маро ба замин мефиристанд, аммо ман бо ин хурдӣ ва бидуни ҳеч кӯмаке чӣ гуна метавонам барои зиндагӣ ба он ҷо биравам?» Ҳотифе аз ҷониби Худо ба ӯ садо дод: «Аз миёни теъдоди бисёре аз фариштагонам ман якеро барои ту дар назар гирифтаам, ки ӯ дар интизори туст ва аз ту ниғаҳдорӣ хоҳад кард». Кӯдак ҳанӯз наметодист, ки меҳодад биравад ӯ не, боз рӯ ба сӯйи Худованд карду гуфт: «Худоё ман дар ин ҷо коре намекунам, мушкиле надорам, коре ба ҷуз хандидан ва овоз хондан надорам ва инҳо барои шодии ман кофӣ ҳастанд». Ҳотифе аз ҷониби Худованд ба ӯ нидо кард: «Фариштаи ту бароят овоз хоҳад хонд ва ба рӯи ту лабханд хоҳад зад. Тавре ки ту ишқи ӯро эҳсос хоҳӣ кард ва шод хоҳӣ шуд». Кӯдак бо нигаронӣ пурсид «Эй Худочони меҳрубон, вақте ман забони онҳоро наметавонам, чӣ тавр метавонам бифаҳмам, ки онҳо чӣ мегӯянд?» Дубора садои латифи ҳотифи ғайб гӯши ӯро навозиш карду фармуд:

«Фариштаи ту зеботарин ва ширинтарин вожаҳоро, ки мумкин аст бишнави дар гӯши ту замзама хоҳад кард ва бо сабру бурдборӣ ба ту ёд хоҳад дод, ки чӣ гуна суҳбат кунӣ». Кӯдак бо нороҳатӣ идома дод «Вақте бихоҳам бо ту суҳбат кунам, чӣ коре кунам?» Аз онҷо чӣ гуна бо ту суҳбат кунам»? Посух шунид, ки фариштаат дастхоятро дар канори ҳамдигар қарор дода, ба ту ёд медиҳад, ки чи гуна дуо кунӣ ва бо ман сухан бигӯӣ. Кӯдак сарашро поин афканду пурсид: «Шунидам, ки дар замин инсонҳои баде ҳам зиндагӣ мекунанд, аз онҳо маро кӣ муҳофизат мекунад»? Овоз омад, ки фариштаат аз ту ниғаҳдорӣ хоҳад кард, ҳатто агар ба қимати ҷони худаш бошад. Кӯдак даст бардошт ва пурсид: «Худоё, агар қарор аст биравам пас номи фариштаам чист?» Ҷавоб шунид, ки номи фариштаат аҳамият надорад, ба содагӣ метавони ӯро Модар садо кунӣ. Оре, номи ин фариштаи заминӣ Модар аст. Фариштае, ки Худованд барои ниғаҳдорӣ ва муҳофизати кӯдакон интихоб кардааст. Инсон баъд аз раҳо гаштан

аз оғӯши гарми модар қиммати ӯро хубтар дарк мекунад. Зеро баҳри фарзанд мисли канори модар бихиштосо макони дигаре нест. Барҳақ шоир фармудааст:

**Тифлюи домони модар
худ бихиште будааст,
То ба пой худ равон
гаштем, саргардон
шудем.**

Дар ҳадиси Расули акрам омадааст: «Ҷаннат дар зери қудуми модарон аст». Пайғамбарону анбиё ва шаро симои воқеии ӯро дар сухан нишон додаанд. Номашро то ба фалак бароварданду дар наздаш сари таъзим фуруд овардаанд.

Тифлаки ширинсухан аз модари худ пурсид:

- Модарҷон, агар бихишт аз ту бошад, пас чаро онро дар дастонат нагирифтӣ, балки зери по гузоштӣ? Модар, ки нисбат ба фарзанди азизи худ раҳму шавқат ва муҳаббати беканор дорад, ҷавоб гуфт:

- Фарзанди азизам! Онро дар замин гузоштам, то ин ки туро дар оғӯшам гирам.

Бе муҳобот, модар ба чунин қадрдонӣ сазовор аст. Модар шабеҳи мусичае аст, ки ризқи фарзандонашро

пайдо намуда, онҳоро паррончак кардааст.

Модарҷон ту ба ман ҳамеша вақти сафарам ба кучо набошад дур ӯ наздик, кафи дуо мекунӣ, то ҳамеша баду балоҳо аз ман дур бошад, ягон газанде ба чигарбанди ту нарасад ва ин дуоҳои ту ҳамеша мустаҷобанд, чунки ҳастии ту мисли оби чашма пок аст ва дуоҳои ту аз самими қалбат чун чашма ҷӯш мезананд.

Модар ҳамеша дуо мекунӣ, ки фарзандони бо як ҷаҳон умеду орзу парвардаат асои дасти пират гарданд. Модарҷон зани пурнур, меҳрубон ва дилсӯз ҳастӣ. Вақте ки чеҳраи нуронии туро мебинам, ҳатто дар зери ожанғо зебоии худро гум накардааст ва аз нигоҳҳои пурмеҳрат шукрона мекунам, ки модар дорам. Дилам меҳодад ҳамеша навозишу меҳрубониям кунӣ, зеро дар зиндагӣ борҳо дар шебу фаррозҳо пешпо хӯрдаву дилшикаста гаштаам ва ин дил бо навозишҳои дастони ларзони пурмеҳри ту ҳар дафъа шифо ёфтаву ба зиндагӣ дилгарм гаштаанд.

Зиҳу қиблагоҳам, зиҳӣ! Зеро бо он пурдониву бузургиям бе ту ай такагоҳу роҳнамо ва ягона муттакоям ҳечам, ҳеч...

СОЛИ ҶАВОНОН – СОЛИ МАСЪУЛИЯТ

Маҳмадшариф
МУМИНОВ
донишчӯи соли 1

Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президентӣ ҚТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми навбатии худ, ки рӯзи 22-юми декабри соли 2016 ба Маҷлиси Олии мамлакат ироа гардид, дар баробари масоили сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ, дипломатӣ ва ғайра масъалаҳои марбут ба илм ва ҷавонро меҳвари суҳанронии худ қарор дод. Аз ҷумла, Пешвои миллат дар ин Паём соли 2017-ро ҳамчун «Соли ҷавон» эълон дошта, таъкид намуданд, ки: «Бо дарназардошти саҳми ҷавонон дар рушди ҷомеа ва иштироки фаъолонаи онҳо дар ҳаёти сиёсӣ-иқтисодии мамлакат пешниҳод менамоем, ки соли 2017 дар ҚТ Соли ҷавон эълон карда шавад. Ҷавонони мо дар ҳар ҷойе, ки бошанд, бояд ҳисси баланди миллӣ дошта бошанд, бо Ватан, миллат, давлати соҳибистиқлоли худ ва забону фарҳанги миллии хеш ифтихор намоянд ва барои ҳимояи онҳо ҳамеша омода ва ҳушёр зирак бошанд».

Воқеан, чунин эътимоди Пешвои миллат ба ҷавонон ва ёдовар шудан аз рисолату вазифаҳои онҳо дар асри ҷаҳонишавӣ масъулияти ҳар ҷавони ин сарзамини офтобиро аз пештар бештар менамояд.

Пешвои миллат таъкид намуданд, ки «Ҷавонони имрӯзаи мо, яъне насли замони истиқлол аз наслҳои пешина бо савияи илму

дониш, маърифату ҷаҳонбинӣ, сатҳи тафаккур ва одоби ахлоқ фарқи кулӣ доранд, ки ин ҳама боиси ифтихори мо мебошад».

Ба таъкиди коршиносон ҷавонӣ яке аз марҳилаҳои осебпазир дар зиндагии инсон мебошад. Ба ин маъно, дар ин марҳила шахсият-созии инсон комил гаҷта, замони ба ҷомеа муаррифӣ шудани ӯ

мебошад. Ҳамин аст, ки ҷавонон барои нишон додани «ман»-и худ ба ҳар роҳе рӯ меоваранд, то худро ба таври беҳтаре ба дигарон муаррифӣ созанд. Маҳз аз ин лаҳзаи таҳаввулии ҷавонон гурӯҳҳои манфиатчӯ сӯиистифода карда, бо ҳар гуна ваъдаҳои фиребанда ҷавонро ба доми худ мекашанд ва барои амалӣ сохтани мақсадҳои нопоку пурғарази худ равона месозанд. Аз ҳамин хотир, Пешвои миллат дар ҳама суҳанронии худ ба ҷавонон ва чигунагии тарбияи онҳо таваҷҷуҳ намуда, пайваста таъкид месозад, ки ҷавонон бояд дар баробари забони модарӣ боз як ё ду забони хориҷиро аз худ карда, аз маърифати илмҳои муосир ва техникаву технология бархӯрдор гарданд, зеро донишу огоҳӣ аз илмҳои муосир ҷавонро ба худшиносӣ расонда, аз гаравидани ӯ ба ҳар ҳизбу ҳаракатҳои ифротӣ иртиқой ҷилавгирӣ менамояд.

Чӣ тавре дар боло таъкид шуд, эълон шудани соли 2017 ҳамчун Соли ҷавон аз мо ҷавонон, хусусан, донишчӯён масъулияти бештар талаб менамояд, то ба эътимоду боварии Пешвои миллат сазовор бошем.

ТУ ВА МОДАРАТ

Модар ғамхори туст!

Агар рафту ту дар зиндагӣ ноком бошӣ ва ё ҳама заҳмату меҳнати ҳаррӯзат бенатиҷа аст ва ё умуман ту дар зиндагӣ ҳеҷ гоҳ рӯзи хушро набинӣ худро бадбахт пиндорӣ, бидон, ки барои ин ҳама ту ғамгину парешон намегардӣ ба он андозае, ки модарат барои ин нокомию бадбахтии ту ғамгину парешон мегардад. Барои он ки ту қисме аз дилу ҷони модарат ҳастӣ ва ҳар ғаму дарди ту ғаму дарди модарат ҳаст.

Модар – беҳтарин сарват!

Чун Ҳотами Той ва ё чун Қорун дорой дошта бошӣ, яқин дон, ки ту сарватманд нестӣ, агар модарат дар наздат набошад. Зеро, агар модарат дар наздат бошад, рӯзе бо дуои ӯ ва хости Худо молу мулк соҳиб мегардӣ. Вале, агар молу мулк дошта бошию модар не, бидон, ки бо он молу мулк модаратро ёфта наметавонӣ. Зеро модарат молу мулк нест. Ӯ болотар аз молу мулк сарватест, ки ба шах аз ҷониби Худо танҳо як бор дода мешавад. Пас қадрашро бидону ҳурматашро ба ҷо ор, то ки бе ӯ фақирӣ нодор нагардӣ.

Модаратро танҳо магузор!

Ту имрӯз гумон кардӣ, ки калон шудай. Меҳоҳӣ, ки ҳарчи зудтар оиладор шуда, хонаи алоҳида гирифта, аз модарат ҷудо зиндагӣ кунӣ. Аммо, вақте ки ту хурд будӣ, модарат ба ягонҷо сафар карданӣ мешуд, мехост, ки туро бо худаш набурда, танҳо гузорад. Оё ту ба хотир оварда метавонӣ, ки аҳво-

ли ту дар ҳамон лаҳзаҳо чӣ гуна буд. Садои гирият ба фалак мерасиду, оби чашмат чун чашмаҳо беист ҷорӣ мешуд. Ин ҳама барои он буд, ки модарат туро танҳо нагузораду бо худаш барад. Ҳамчунин ту боре ба хотир оварда метавонӣ, ки оё боре ҳам модарат туро танҳо гузошта буд. Оё иҷозат меод, ки туро ягон кас аз наздаш лаҳзае дур кунад. Оё ту ба дурии модарат тоқат карда метавонистӣ. Албата ки не. Медонӣ чаро? Барои он ки ӯ ягона шахсе буд, ки барои ту азобҳои зиёд ка-

шида, туро ба дунё оварда буд. Ва ягона шахсе буд, ки нисбати ту меҳрубону ғамхор буд. Аз қору бори зиндагӣ дида, таваҷҷуҳаш бештар ба ту буд. Пас чаро айни ҳол меҳоҳӣ, ки ӯро танҳо гузорӣ? Оё боре фикр намекунӣ, ки барои аз модарат ҷудо зиндагӣ кардану танҳоаш гузоштан розӣ ҳаст ва ба ин тоқат карда метавонад ё не? Ба ту чӣ шуд, ки имрӯз якбора дигар шудай? Ту аз ғурури ҷавонӣ чунон кӯр шудай, ки барои рафтани модарат мисли кӯдакии ту мегиряд, аммо ту гирият ӯро наме-

бинию намешунавӣ. Оё ту гумон намекунӣ, ки шояд рӯзе ин лаҳза ба сари ту ҳам хоҳад омад? Ту бо шитоб рафтани мустақил шудан меҳоҳӣ. Аммо дон, ки ту модаратро нею, балки худатро танҳо мегузорӣ. Дер ё зуд ҳатман ба сӯяш бармегардӣ. Аммо пушаймонӣ суд надорад. Пас дер нашуда бирав наздаш ҳеҷ гоҳ танҳоаш нагузор. Хизматашро ба ҷо ору, нисбаташ ғамхору меҳрубон бош. То ки фардо аз фарзандонат низ чунин амали некро соҳиб гардӣ. Зеро гуфтаанд: «Ҳарчи кошӣ, ҳамон медаравӣ».

Фаридун
БОБОЙНОВ
донишчӯи соли 3
(МБХ)

МОДАР – ОФАРАНДА ВА БАХШАНДА

Дар ҶТ санаи 8-уми март ҳамчун Рӯзи Модар чашн гирифта мешавад. Дар ин росто андешаи чанде аз дастпарварони факултетро оид ба ин чашни бузург пешкаши хонандаи заки месозем.

Даврон ДҶУСТОВ
донишҷӯи соли 4

Иди модар дар ҳақиқат барои кулли сайёра чашни бузурге мебошад. Ман мехоҳам қаблан дар бораи таърихи ин чашн каме маълумот диҳам. Аз рӯи сарчашмаҳо мо муайян карда метавонем, ки таърихи чашнгирии рӯзи байналмилалии занон бо номи Клара Сеткин алоқаманд аст, зеро ӯ гурӯҳи инқилобии худро соли 1910 ташкил карда, пешниҳод кард, ки 8-уми март ҳамчун рӯзи занони пролетарӣ қайд карда шавад. Клара Сеткин ҳамон сол тамоми занони дунёро ба мубориза барои баробархуқуқӣ бо мардон даъват кард. 19-уми март соли 1911 дар Олмон, Дания, Швейтсария иди занон чашн гирифта шуд. Дар Русия бошад, аз 2-юми март соли 1913 оғоз гардид. Танҳо соли 1914 дар тамоми дунё 8-уми мартро ҳамчун рӯзи байналмилалии занон чашн гирифтаанд, зеро ба рӯзи истироҳат рост меомад.

Зухро РАҲИМОВА
донишҷӯи соли 3

Занҳои тоҷик дорои қобилияти рақобат буда, аз ҷиҳати касбӣ босалоҳиятанд ва метавонанд воқеан ба мансабҳои роҳбарикунанда довталаб гарданд. Асосгузори сулҳу Ваҳдати

миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ пайваста зикр мекунад, ки нишонаи солим будани ҷомеа ва камолоти ҷомеа, пеш аз ҳама, аз муносибати ғамхорона ба зан-модар, зан-мураббии фарзандон ва нигоҳдорандаи ҷароғи хонадон, сарчашма мегирад.

Раҳматулло САИДОВ
донишҷӯи соли 4

Дар зонуи модар шоҳбайти китоби хотираҳои зиндагист. Оре, давлати фарзанд модар аст. Образи ин шахсияти нотақрор дар адабиёт мақоми хоса дорад. Шоирон симои воқеии ӯро ба сухан нишон дода, номашро то осмон баровардаанд. Ҷар фарзанде, ки қадру қиммати ӯро донанд, ба дуояш хушбахту шухратёр мегардад. Модар ба чунин қадрдонӣ сазовор аст. Ҳама олимону, шоирон, косибону ҳунармандон парвардаи боғи муаттари дунёи ҳавасҳои модаранд.

Хусрав САЙФИДИНОВ
донишҷӯи соли 3 (ФҶХ)

Занро бе баҳор ва баҳорро бе зан тасаввур кардан ғайриимкон аст. Зан-модар, ки ибтидои ҳастии башарият ва эҳғари нияту ормонҳои фараҳбахш аст, ҳақ дорад, ки зеботарин рӯзи сол аз ӯ бошад.

Ривоят мекунам, ки

Худованд нақхатро аз гул, нӯш аз ангубин, гармӣ аз офтоб, тароват аз борон, шукӯҳ аз осмон, борондагӣ аз абр, равшани аз субҳ, зебӣ аз баҳору хушилҳонӣ аз андалебро қатра - қатра чамъ оварду занро офарид, то ҷаҳонро равшану инсониятро хушбахт гардонад.

Салоҳиддин ҲОСАФАРОВ
донишҷӯи соли 1

Ту ганҷи бебаҳову беохир, беҳтарину нотақрори ман ҳастӣ модар. Меҳри поки ту чунон дар дилам

ҷо гирифта, ки ҳеҷ туфоне онро пароканда, ҳеҷ заминларзае онро чунбонда ва ҳеҷ оташе онро сӯзонда наметавонад.

Якҷост ба мо замин
якҷост само,
Якҷост ба зиндагонӣ
хуршед ба мо.
Моҳ аст агар ягона бар
ҷархи фалак,
Монанди Ватан ба мост
модар якҷо.

Сафармои ХОНЗОДА
дастпарвари факулте-
ти ҳуқуқшиносӣ

Модари азизи ман дар айёми ҷавонӣ дунёи фониро падруд гуфт. Бахшида ба ҳамаи модарон

ва махсусан модарчони худ ман шеърҳои зиёдеро эҷод намудаам, ки бархе аз онҳоро пешкаши Шумо менамоям.

Ғамхор ба мисли ту
дигар нест маро,
Ҳам ёр ба мисли ту
дигар нест маро.
Ман дар сафарам, вале
бувад баста раҳам,
Раҳдур ба мисли ту
дигар нест маро.

Ай очаи ҷон ба зиндагӣ
дил дода,
Раҳ дуру вале ту ба
сафар омода.
Ҳайрон шудам ба
рафтани чун сода,
Дар ғӯшаи тобути
ту дил афтода.

Дил бе ту ба ғам ғӯтавар
аст, эй оча,
Ду дида зи селоб
тар аст, эй оча.
Мардум ғӯяд: сабри
ҷамилат бодо.
Ин духтари ту беҳунар
аст, эй оча.

Комрон ГУЛОВ
донишҷӯи курси 5

Дар урфият гуфтаанд: «Зан ҷароғи хонадон аст». Дар ин ҳикмат маънии бузурге ниҳон аст, ки мақоми занро дар ҷомеа ва оила баён месозад. Дар расму русуми халқи тоҷик, зан аз

ҳурмату эҳтиром бархӯрдор буд ва занро ҳамчун ҷимоятгари хона ва тарбиятгари оила мешумориданд.

Раҷабалӣ САИДОВ
донишҷӯи соли 4

Модар шахсест, ки дунё бо тамоми ҳастияш ҷойи ӯро гирифта наметавонад. Модар офтоби хона аст, агар

дар оила модар набошад, кӯдак ба мисли мевае, ки офтобро намебинад, ба воя мерасад. Ба мисли модар ёру ба мисли Ватан диёре нест.

Тамоми модарони тоҷикро ба муносибати 8 март – Рӯзи модар табрик ва муборакбод мегӯям. Ҳамеша мисли гулҳои баҳорон шукуфон бошед, модарони азиз!

Зиндагию сарпаноҳам
модар аст,
Қиблагоҳу сачдагоҳам
модар аст.
Сар ба пеши пойи
модар мебарам,
Ҳамчу шамъе дар
нигоҳам модар аст.

Хуршед НИЁЗОВ
донишҷӯи соли 4

Аҷаб дунёи рангину зебо дорад, модар. Давлати фарзанд модар аст. Бемуҳобот, модар ба чунин қадрдонӣ сазовор аст. Чунки зан-модар сарчашмаву сароғози зиндагист, ки қалбаш барои фарзанд аз шабнами саҳар поктар асту ҳарорати муҳаббаташ аз оташ гармтар. Дар ҳақиқат модар аст, ки меҳраш чун қонуни ҷозибаморо ба олами хушбахтиву орзуҳо мебарад.

Масъули саҳифа:
Хуснуддин САИДЗОДА,
Исмоил ШАРИФЗОДА

